

БОВСУНІВСЬКИЙ І.М., старший викладач кафедри вогневої підготовки, Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), підполковник;
СОГОРІН А.А., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри вогневої підготовки, Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), майор

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ СТРІЛЕЦЬКИХ ТРЕНЕЖЕРІВ В НАВЧАННІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В умовах відбиття збройної агресії російської федерації проти України Національна гвардія України, а також інші військові формування країни мають велику потребу у якісно підготовлених військовослужбовцях, які мають достатній рівень знань та компетенцій для застосування стрілецької зброї та іншого озброєння, яке застосовується відповідними підрозділами. Достатній рівень володіння зброєю досягається постійними тренуваннями, як за допомогою навчальної зброї та мультимедійних комплексів, так і за допомогою проведення стрільб на стрільбищах, тирах та інших відповідно обладнаних місцях. З іншого боку широке застосування мультимедійних комплексів для проведення занять з вогневої підготовки економить час та ресурси на підготовку та дозволяє організовувати заняття на територіях навчальних закладів, військових частин, військових баз та забезпечувати мобільність навчальних місць, оскільки розміщення мультимедійного обладнання не вимагає великих ресурсів для використання, може розміщуватись у обладнаних приміщеннях невеликої площі та, у разі потреби, переміщуватись інше місце.

Можна впевнено стверджувати, що розширення номенклатури тренажерних стрілецьких комплексів у відповідності до номенклатури зброї, що стоїть на озброєнні підрозділів Сил оборони України, прямо пропорційно зменшує витрати та підвищує якість вогневої підготовки військовослужбовців.

Важливим аспектом також є те що останнім часом у провідних країнах світу погляди на роль і місце тренажерної підготовки в загальній системі навчання військових фахівців суттєво змінилося. Згідно сучасних досліджень, в арміях країн-членів НАТО на початковому етапі навчання військовослужбовців відводиться 40-70% для занять на навчально-тренувальних тренажерах, а екіпажів бойових машин не допускаються до експлуатації бойової техніки без попереднього навчання і підготовки на тренажерах. Також, в країнах-членах НАТО діє жорсткий закон: постачання озброєння та військової техніки повинно здійснюватися лише безпосередньо в комплекті із відповідним тренажерним та системним обладнанням. Використання навчальних тренажерів у збройних силах цих країн є невід'ємною складовою частиною навчального процесу. Отже розробка новітніх тренажерів повністю відповідає уніфікації процедур навчання з країнами НАТО.

Важливим є те що велика кількість часу, яка витрачається на тренування особового складу на мультимедійних тренажерах озброєння в цілому та стрілецької зброї зокрема дають можливість готувати особовий склад різної кваліфікації та різних спеціальностей без витрати таких матеріальних засобів як боєприпаси відповідного калібру.

Але, не зважаючи на те що економічна ефективність використання тренажерів є очевидною, вважаємо за потрібне розкрити суть позитивних економічних ефектів від використання стрілецьких тренажерів у підготовці військовослужбовців, та надати поштовх на подальшу розробку методології розрахунків економії під час використання вищезазначеного обладнання.

Вибір методу оцінки ефективності залежить від видів ефектів, отримання яких забезпечує використання інформаційних технологій у навчанні. В сучасній літературі відмічають три виду ефектів від впровадження інформаційних технологій, а саме прямий ефект, якісний і стратегічний ефект. Прямий ефект - це є пряма фінансова економія, яка виникає у результаті безпосереднього впливу інформаційних технологій. При використанні стрілецьких тренажерів це відсутність витрат на боєприпаси та паливо для тренувань особового складу. Перспективною є методика оцінки прямої економії, яка може ґрунтуватись на курсах стрільб, для вирахування кількості зекономлених боєприпасів, кількості палива, яке потрібно перевозити на стрільбище та економії ресурсу стволів стрілецької зброї.

Якісні ефекти впровадження різного роду інформаційних технологій впливають на ефективність опосередковано шляхом зміни якісних характеристик процесів. Для стрілецької підготовки це збільшення точності стрільб та якості володіння зброєю, оскільки кількість повторів вправ на тренажерах обмежується лише часом можливості їх використання.

Під стратегічними ефектами впровадження інформаційних технологій слід розуміти ефекти які будуть мати прояв в довгостроковому періоді, у випадку з тренажерами це збільшення ступеню боєготовності вже на рівні військового формування.

Непрямою економією можна вважати позитивний вплив на екологічний стан, оскільки будь-яке використання боєприпасів погіршує його.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що неоднорідність економічних ефектів при використанні інформаційних технологій, таких як мультимедійні стрілецькі тренажери, вимагає диференційованого підходу до визначення критеріїв оцінки їх економічних ефектів для військових формувань в тому числі для подальшого використання в обґрунтуванні доцільності тих чи інших витрат на навчання.

В якості перспективних наукових досліджень та розробок можливо застосувати запропоновані нариси методики оцінки економічної ефективності використання мультимедійних тренажерів вогневої підготовки для навчання військовослужбовців військових формувань України.